

ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนสู่ความงอกงาม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดให้สมบูรณ์

๑. จงบอกความหมายและหลักการของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการที่กำหนดให้ต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

- ๑.๑ วิธีคิดแบบอริยสัจ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

- ๑.๒ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

[illegible]

๒. จงเลือกปัญหาด้านการเรียนรู้ของตนเอง มาวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจและวิธี
คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

ปัญหา :

.....
.....

๒.๑ แนวทางการแก้ไขปัญหาดด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ

ทุกข์ :

.....

สมุทัย :

.....

นิโรธ :

.....

มรรค :

.....

๒.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาดด้วยวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. จงวิเคราะห์ความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ (อย่างน้อย ๓ ข้อ):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลย ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนสู่ความงอกงาม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามตามประเด็นที่กำหนดให้สมบูรณ์

๑. จงบอกความหมายและหลักการของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการที่กำหนดให้ต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

๑.๑ วิธีคิดแบบอริยสัจ

หลักการสำคัญของวิธีคิดแบบนี้ คือ เริ่มต้นจากปัญหาหรือทุกข์โดยกำหนดรู้ ทำความเข้าใจปัญหาหรือความทุกข์ให้ชัดเจน แล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ปัญห พร้อมกำหนดเป้าหมายของตนให้แน่ชัดว่าคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ จะเป็นไปได้อย่างไร แล้วคิดวางวิธีปฏิบัติที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหาให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาจใช้ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ กำหนดรู้ คือ แจกแจงปัญหา ทำความเข้าใจสภาพและขอบเขตของปัญหาให้เข้าใจชัดเจนว่าเป็นอะไร คืออะไร เป็นที่ตรงไหน (ทุกข์)

ขั้นที่ ๒ สืบสวนเหตุแห่งทุกข์ที่จะพึงละ คือ วิเคราะห์ค้นหามูลเหตุหรือต้นตอของปัญหาซึ่งจะลงแก้ไข กำจัด หรือทำให้หมดสิ้นไป (สมุทัย)

ขั้นที่ ๓ เล็งหมายชัดซึ่งการดับทุกข์ที่จะทำให้สำเร็จ คือ เล็งเห็นชัดเจนถึงภาวะปราศจากปัญหาซึ่งมุ่งหมายว่าคืออะไร เป็นไปได้จริงหรือไม่ อย่างไร (นิโรธ)

ขั้นที่ ๔ จัดวางวิธีการดับทุกข์ที่ต้องปฏิบัติ คือ กำหนดวางวิธีการและแผนการและรายการที่จะต้องทำในการที่จะแก้ไขปัญหา กำจัดสาเหตุของปัญหาให้สำเร็จโดยสอดคล้องกับเป้าหมาย (มรรค)

๑.๒ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

คำสำคัญที่แสดงความหมายของวิธีคิดแบบนี้ คือ สืบสาวเหตุและปัจจัย สืบสาว หมายถึง การค้นหาความจริงอย่างต่อเนื่องจากต้นสู่ปลาย จากผลสู่เหตุ ดูผลกระทบจากสิ่งหนึ่งไปสู่อีกสิ่งหนึ่งอย่างเชื่อมโยงกัน สำนวนไทยมีคำว่า "สืบสาวราวเรื่อง" คือค้นหาความจริงของเรื่องนั้นว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร และจะมีผลอย่างไร วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นวิธีคิดตามหลักปฏิจจสมุปบาท มีแนวปฏิบัติ ๒ แนวคือ

๑. คิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ

๒. คิดแบบสอບสวนหรือตั้งคำถาม-คำตอบ เช่น อุปาทานมีเพราะอะไรเป็นปัจจัย อุปาทาน มีเพราะตัณหาเป็นปัจจัย ตัณหา มีเพราะอะไรเป็นปัจจัย ตัณหา มีเพราะเวทนาเป็นปัจจัย เวทนามีเพราะอะไรเป็นปัจจัย

๒. จงเลือกปัญหาด้านการเรียนรู้ของตนเอง มาวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจและวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

ปัญหา :พิจารณาจากคำตอบของผู้เรียน.....

๒.๑ แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ

ทุกข์ :

.....

สมุทัย :

.....

นิโรธ :

.....

มรรค :

.....

๒.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. จงวิเคราะห์ความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีโยนิโสมนสิการ (อย่างน้อย ๓ ข้อ):

๑. สร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ: ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงเหตุและผลได้อย่างลึกซึ้ง เช่น การวิเคราะห์ปัญหาจากต้นเหตุและวางแนวทางแก้ไขอย่างเป็นขั้นตอน
๒. พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา: การฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรอบคอบ ไม่ด่วนตัดสินใจ โดยพิจารณาข้อเท็จจริงก่อนดำเนินการแก้ไข
๓. เสริมสร้างสติปัญญาและความรอบคอบ: วิธีคิดอย่างแยบคายช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความเป็นจริงและตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล
๔. ลดความลำเอียงและอคติ: การพิจารณาปัญหาตามหลักธรรม เช่น อริยสัจ ๔ หรือการสืบสาวเหตุปัจจัย ทำให้ผู้เรียนมีความเป็นกลาง ไม่ถูกครอบงำด้วยอารมณ์หรืออคติ
๕. นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต: เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา